

11.8.2021

Sosiaali- ja terveystoimialan yksiköille

VARHAISKASVATUS KEHITYSVAMMALAIN MUKAISENA ERITYISHUOLTONA

Voimassa	1.9.2021-1.9.2031
Korvaa	Päivähoidon myöntäminen maksuttomana kuntoutuksellisista syistä 20.6.2016, pysy 092
Luokka	ydintoiminnot
Asiasanat	vammaistyö, kehitysvammaiset, päiväkotit, kuntoutussuunnitelma, varhaiskasvatus, ydintoiminnot
Taustaa	Ohjeessa kuvataan niitä perusteita ja edellytyksiä, joilla varhaiskasvatusta voidaan myöntää kehitysvammalain mukaisena erityishuoltona.

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (kehitysvammalaki) 1 §:n 1 momentin mukaan erityishuoltoa voidaan antaa henkilölle, jonka kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden tai vamman vuoksi ja joka ei muun lain nojalla voi saada tarvitsemiaan palveluja.

Erytishuollon tarkoituksena on muun muassa edistää henkilön sopeutumista yhteiskuntaan ja turvata hänen tarvitsemansa hoito ja muu huolenpito.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Vammaisen lapsen varhaiskasvatus järjestetään ensisijaisesti varhaiskasvatustilain perusteella. Lasten varhaiskasvatuksesta perittäviin maksuihin sovelletaan varhaiskasvatustilain asiakasmaksuista annettua lakia.

Mikäli varhaiskasvatusta järjestetään ensisijaisesti kehitysvammaisen lapsen erityisen yksilöllisen hoidon ja huolenpidon turvaamiseksi tavoitteena edistää hänen suoriutumistaan päivittäisistä toiminnoista,

11.8.2021

kysymyksessä on kehitysvammalain mukainen erityishuolto. Tällöin varhaiskasvatus ei liity vanhempien työssäkäyntiin, vaan ensisijaisesti lapsen kuntoutuksellisiin tarpeisiin. Tällainen kehitysvammalaissa tarkoitettu erityishuolto on asiakasmaksulain 4 §:n 2-kohdan mukaisesti maksutonta sosiaalipalvelua.

Perusteet

Kehitysvammalain mukaisena erityishuoltona alle kouluikäisen lapsen varhaiskasvatus tulee järjestää maksuttomana siinä tapauksessa, että se otetaan osaksi lapsen erityishuolto-ohjelmaa ja/tai varhaiskasvatuksen tarpeen on ensisijaisesti katsottava johtuvan lapsen kehitysvammasta. Kehitysvammadiagnoosi ei pelkästään ole riittävä peruste. Varhaiskasvatuksessa ei anneta kuntoutusta, eikä henkilökunnalla ole siihen koulutusta. Varhaiskasvatukseen voi kuitenkin liittyä terapiaa tai muuta kuntoutusta, jota annetaan mm. päiväkodissa. Kehitysvammaisen lapsi tarvitsee myös erityisen runsaasti yksilöllistä apua aikuiselta.

Varhaiskasvatuksen tarve erityishuoltona on todettu lääkärin laatimassa lapsen kuntoutussuunnitelmassa ja katsottu sen liittyvän lapsen kuntoutuksellisiin tarpeisiin. Kuntoutussuunnitelmaan tulee sisältyä perustelu siitä, miksi varhaiskasvatus kuntouttavista syistä on välttämätöntä. Välttämätöntä se on esim. tilanteissa joissa lapsen kommunikaation kehitys ei tule kotona tuetuksi ja/tai tilanteissa joissa autistinen lapsi tarvitsee kehittyäkseen struktuuria toimintaansa, eikä sitä kotihoidossa pystytä toteuttamaan tai että terapiat tulee toteuttaa varhaiskasvatuksen aikana lapsesta johtuvan syyn vuoksi. Terapia kytketään tällöin päiväkodin päivittäiseen toimintaan ja mallinetaan henkilökunnalle lapsen kanssa toteutettavina toimintamalleina. Kuntoutussuunnitelman lisäksi hakemuksen liitteeksi tarvitaan varhaiskasvatussuunnitelma, josta ilmenee kuntoutuksen toteuttamistapa ja sen alkaminen varhaiskasvatuksessa.

Matkat

Kun lapselle tarjotaan varhaiskasvatuspaikkaa kauempana kuin lähipäiväkodissa, perhe voi hakea kuljetustukipäätöstä päiväkodista. Kuljetukset myönnetään yleensä silloin kun tarjottu paikka lapsen edun vuoksi ei ole lähipäiväkoti. Päiväkotimatkat ovat maksuttomia perheelle. Esiopetuksessa kuljetustarve arvioidaan perusopetuslain mukaan (yli 3km:n matka Helsingissä).

11.8.2021

Jos varhaiskasvatuksesta ei jostain syystä myönnetä lapsen tarvitsemia matkoja, kuntouttavan varhaiskasvatuspäätöksen saaneen lapsen kuljetukset järjestää ja maksaa vammaistyö.

Mahdolliset kuljetukset päiväkodista lapsen tilapäishoitoon tai päinvastoin sisällytetään varhaiskasvatuspalveluissa tehtyyn kuljetussopimukseen, eikä sisäistä toimialojen välistä laskutusta tehdä. Kodin ja tilapäishoitopaikan välisistä kuljetuksista vastaa vammaistyö.

Jos tilapäishoitopaikka on Helsingin ulkopuolella, sen tulee olla Helsingin kaupungin hyväksymä hoitopaikka, jotta kustannukset voidaan sisällyttää varhaiskasvatuspalveluiden kuljetussopimukseen edellä mainituissa tapauksissa. Tilapäishoitopaikka rinnastetaan helsinkiläisen lapsen kodiksi ko. päivinä.

Kuljetussopimukseen kuuluu yksi apuväline (yleensä siirtymistuoli). Jos lapsi tarvitsee tilapäishoitopaikassa muita apuvälineitä, niiden toimittaminen sinne on vanhempien vastuulla.

Päiväkodin henkilökunta voi ohjata tarvittaessa vanhempia hakemaan lupaa lisäapuvälineiden kuljetukseen vammaisten sosiaalityön alueellisesta toimipisteestä, josta neuvotaan tarvittavan lisävälineen hakemisessa. Vammaistyössä päätetään tapauskohtaisesti, onko lisäapuvälineen kustantamiseen edellytyksiä. Mahdolliset kustannukset maksetaan vammaistyöstä.

Vaikutukset 1 ja 2-luokkalaisten iltapäivähoitoon

Mikäli lapselle on tehty päätös varhaiskasvatuksen toteuttamisesta erityishuoltona myös ensimmäisen ja toisen luokan aikana iltapäivätoiminta on myös maksutonta perheelle. Perheen tulee toimittaa kopio erityishuollon päätöksestä kasvatukseen ja koulutuksen toimialan asiakasmaksut ja -laskutus -yksikköön.

Sosiaalityöntekijän esitys/vammaisten sosiaalityön päällikön päätös

Päätöstä varhaiskasvatuksesta kuntouttavista syistä tulee aina perustella lääkärin lausunnolla, josta ilmenee nimenomaisesti varhaiskasvatuksen kuntoutuksellinen merkitys ko. asiakkaalle.

Päätöksen alle kouluikäisen lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisestä kehitysvammalain mukaisena erityishuoltona tekee

11.8.2021

---

vammaisten sosiaalityön päällikkö vammaistyön sosiaalityöntekijän valmistelemasta esityksestä. Epäselvissä tilanteissa otetaan yhteys lausunnon kirjoittajaan. Asiakasperheitä neuvotaan toimittamaan kopio erityishuollon päätöksestä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan asiakasmaksut ja laskutusyksikköön.

Lisätietoja:

Vammaisten sosiaalityötä koskevat kysymykset vammaisten sosiaalityön päällikkö

Toiminnansuunnittelija

sosiaali- ja terveystoimialan
johtaja

perhe- ja sosiaalipalvelujen
johtaja